

**11 дүгээр ангийн Газар зүйн сонгон судлах хичээлийн
дасгал ажлын хуудастай ажиллах үйл ажиллагааны алхам**

Бүлэг сэдэв	Дэд сэдэв	Ажлын хуудас	Даал- гавар	Өөрийн үнэлгээ*		
				Багшаас дэмжлэг авах	Бие даан судлах, дахин гүйцэтгэх	Хангалттай сайн
СОЁЛЫН ГАЗАР ЗҮЙ	11.5. Дэлхийн хүн амын соёлын ялгаа	1	1			
			2			
			3			
			4			
			5			
	11.6. Дэлхийн хүн амын хэлний онцлог тархалт, байршил	2	1			
			2			
			3			
			4			
			5			
			6			
	11.7. Шашны ялгаа, тархалт	3	1			
			2			
3						
4						

*-Өөрийн үнэлгээний тохирох хэсэгт ✓ тэмдэг тавиарай.

Даалгаврын түвшний шатлалын таних тэмдэг

1-р түвшний даалгаврууд

2-р түвшний даалгаврууд

3-р түвшний даалгаврууд

СОЁЛЫН ГАЗАР ЗҮЙ

5. Дэлхийн хүн амын соёлын ялгаа

Даалгаврын товч тайлбар: Дэлхийн улс орнуудын голлох угсаатны бүтэц, онцлог ялгаа, тархалтыг газар зүйн зурагт тодорхойлно.

Сурагчийн нэр: _____

Эхэлсэн: _____ он __ сар __ өдөр _____ цаг

1. Дараах үгсээс сонгож, тодорхойлолтуудыг зөв болгон гүйцээгээрэй. [1]

Овог, Ястан, Үндэстэн, Угсаатан

- Түүх, хэл, соёл, амьдрал ахуйн хувьд бие биетэйгээ ойр төрөл, нэгэн угсаа гаралтай хүмүүсийг гэнэ.
 - нь нийтлэг хэл, сэтгэл зүйн онцлог, заншил, зан төрх, уламжлалаар бэхжсэн, аж төрөх ёс, соёлын онцлогоор хэлхэлдэж холбогдсон байдаг.
 - Гарал үүсэл, хэл яриа, зан заншил, соёл, аж байдлын нийтлэг шинжтэй цусан төрлийн холбоо бүхий бүлэг нь юм.
 - нь хэл, газар нутаг, эдийн засаг, соёлын нийтлэг байдалтай ард түмэн юм.
2. Нэгдсэн төр улсгүй хуваагдсан хамгийн олон хүн амтай үндэстэнг нэрлэж, тархан суурьшсан улс орнуудыг газрын зурагт тэмдэглэнэ үү.

.....

3. Хүснэгтэн мэдээллийг ашиглан 100 саяас дээш хүн амтай үндэстэнг нэргүй газар зүйн зурагт тэмдэглэнэ үү.

Зураг. Нэргүй газар зүйн зураг

Хүснэгт 3.5. 100 саяас дээш хүн амтай үндэстэн

№	Үндэстэн	Тоо (саяар)	Улс
1	Хан (хятад)	1310	БНХАУ
2	Хинди	588	Энэтхэг
3	Араб	450	Хойд Африк, Баруун Өмнөд Азийн 25 улс орон
4	Бенгаль	300	Энэтхэг, Бангладеш
5	Америкчууд	220	АНУ
6	Англи	100	Их Британи, Австрали, АНУ, Канад, Шинэ-Зеланд
7	Герман	125	ХБНГУ, Австри, Швейцарь
8	Бразил	190	Бразил
9	Орос	150	ОХУ, ТУХН-ийн орнууд
10	Япон	129	Япон, Тайвань
11	Пенжаб	125	Энэтхэг, Пакистан
12	Бихар	125	Энэтхэг
13	Мексик	110	Мексик
14	Ява	110	Индонези

Эх сурвалж: <https://en.wikipedia.org>

4. Дэлхийн соёлын 10 бүс нутгийг харуулсан зургийг ашиглан дараах даалгавруудыг хийж гүйцэтгээрэй. Улсуудыг газар зүйн зурагт тэмдэглээрэй. ("Дэлхийн соёлын бүс" нэртэй зурагт ажиллах)

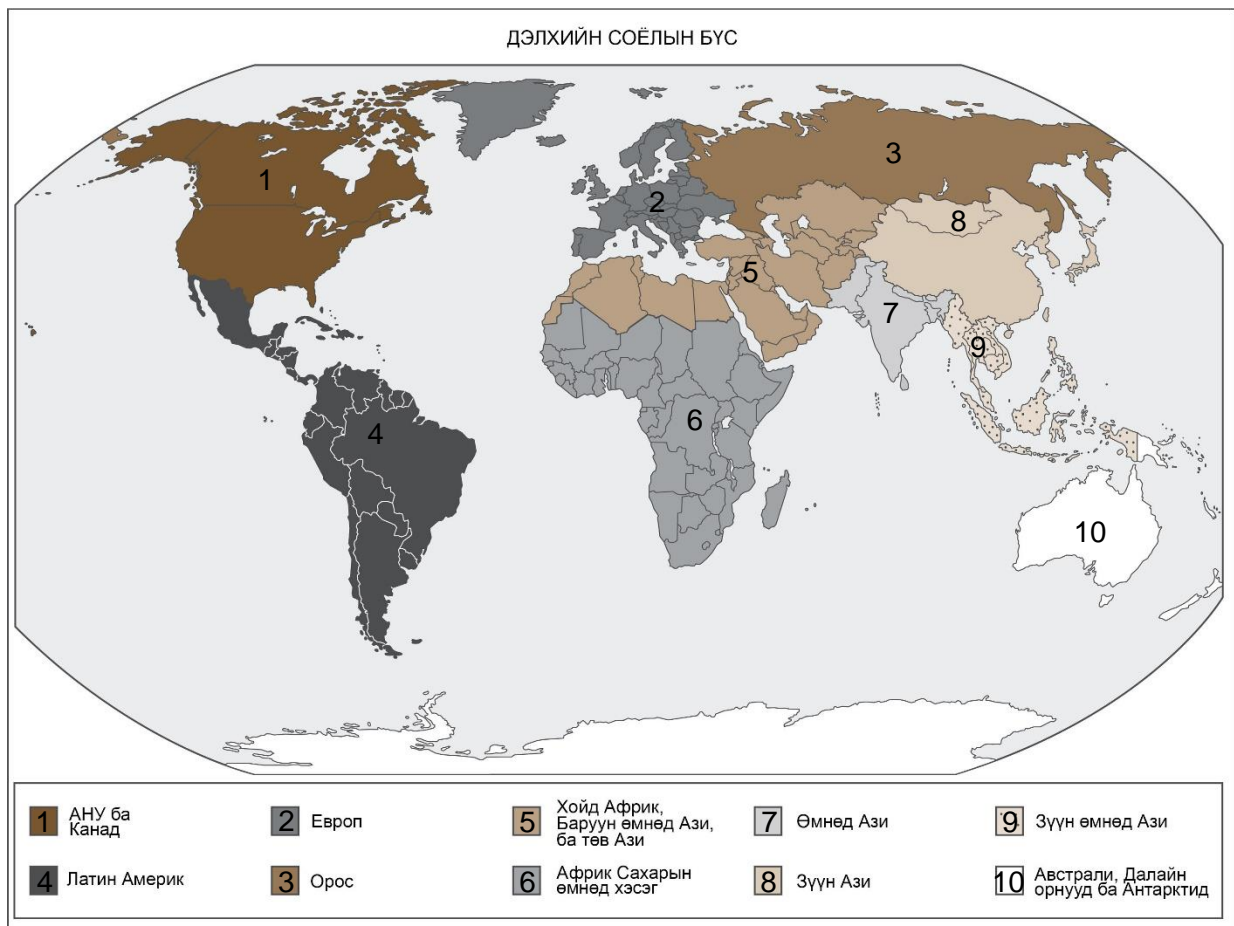
Аргентин
Бразил
Канад
Венесуэл
Колумб
АНУ
Франц
Итали
Испани
Их Британи

Украйн
Герман
Польш
Орос
Египет
Иран
Ирак
Саудын Араб
Этиоп
Кени

Нигери
Өмнөд Африк
Энэтхэг
Пакистан
Хятад
Япон
Тайвань
Филиппин
Вьетнам
Австрали

5. Газар зүйн зургийг ашиглан дараах улсууд соёлын аль бүсэд хамаарч байгааг бичээрэй.

№	Улсын нэр	Соёлын бүс нутаг
1	Япон	
2	Герман	
3	ОХУ	
4	Мексик	
5	Ирак	

6. Дэлхийн хүн амын хэлний онцлог тархалт, байршил

Даалгаврын товч тайлбар:

Сурагчийн нэр: _____

Эхэлсэн: _____ он __ сар __ өдөр ____ цаг

- Дэлхийн хамгийн олон хүн ярьдаг хэлийг сонгоно уу.
 - Англи
 - Испани
 - Хятад
 - Хинди
- НҮБ-ын албан ёсны 6 хэлийг гүйцээж бичээрэй.

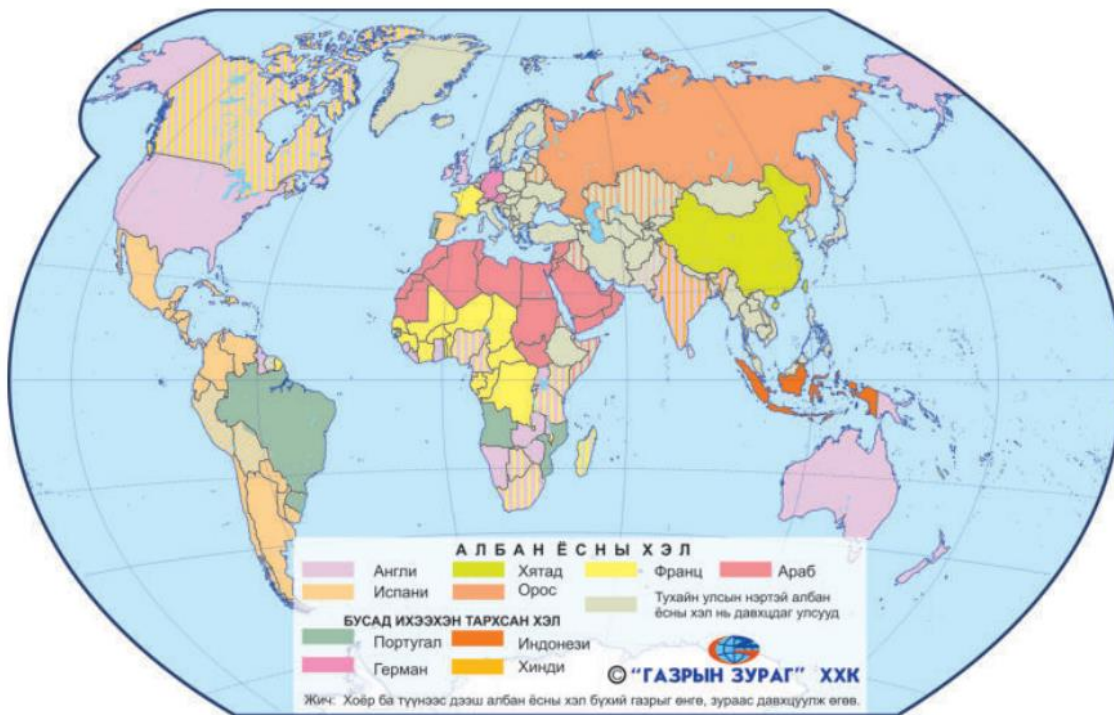
	Англи хэл				
					Араб хэл

- Дэлхийн хамгийн өргөн дэлгэрсэн язгуур хэлийг сонгоно уу.
 - Энэтхэг-Европ
 - Хятад-төвд
 - Алтай-урал
 - Нигер-Конго
- Дэлхийн улсуудын албан ёсны хэлийг харуулсан зургийг ашиглан 2 болон түүнээс дээш албан ёсны хэлтэй 3 улсыг нэрлэж бичээрэй.

.....

.....

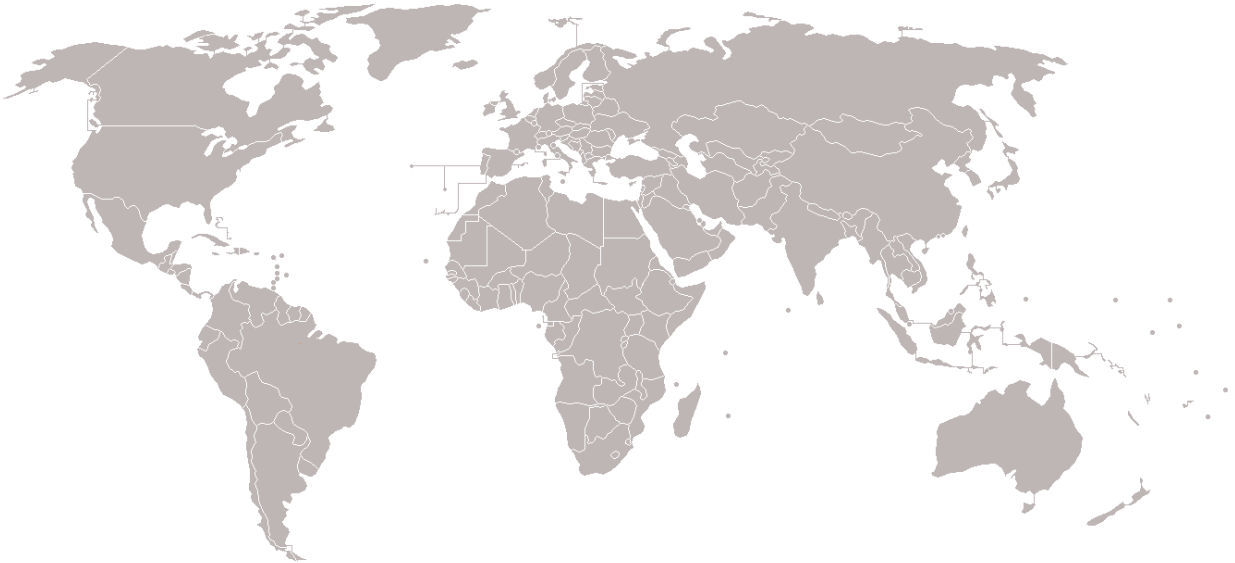
.....

Эх сурвалж: "Дэлхийн Атлас" УБ. 2016. ГЗЗГ

Зураг 3.17. Дэлхийн улсуудын албан ёсны хэл

5. Хэлний язгуур бүлгүүд зургийг ашиглан дараах асуултад хариулаарай.
 - Алтай язгуурын хэлд хамрагдах улсуудыг газар зүйн зурагт тэмдэглэнэ үү?

Эх сурвалж: www.google.com

Зураг 3.16. Хэлний язгуур бүлгүүд

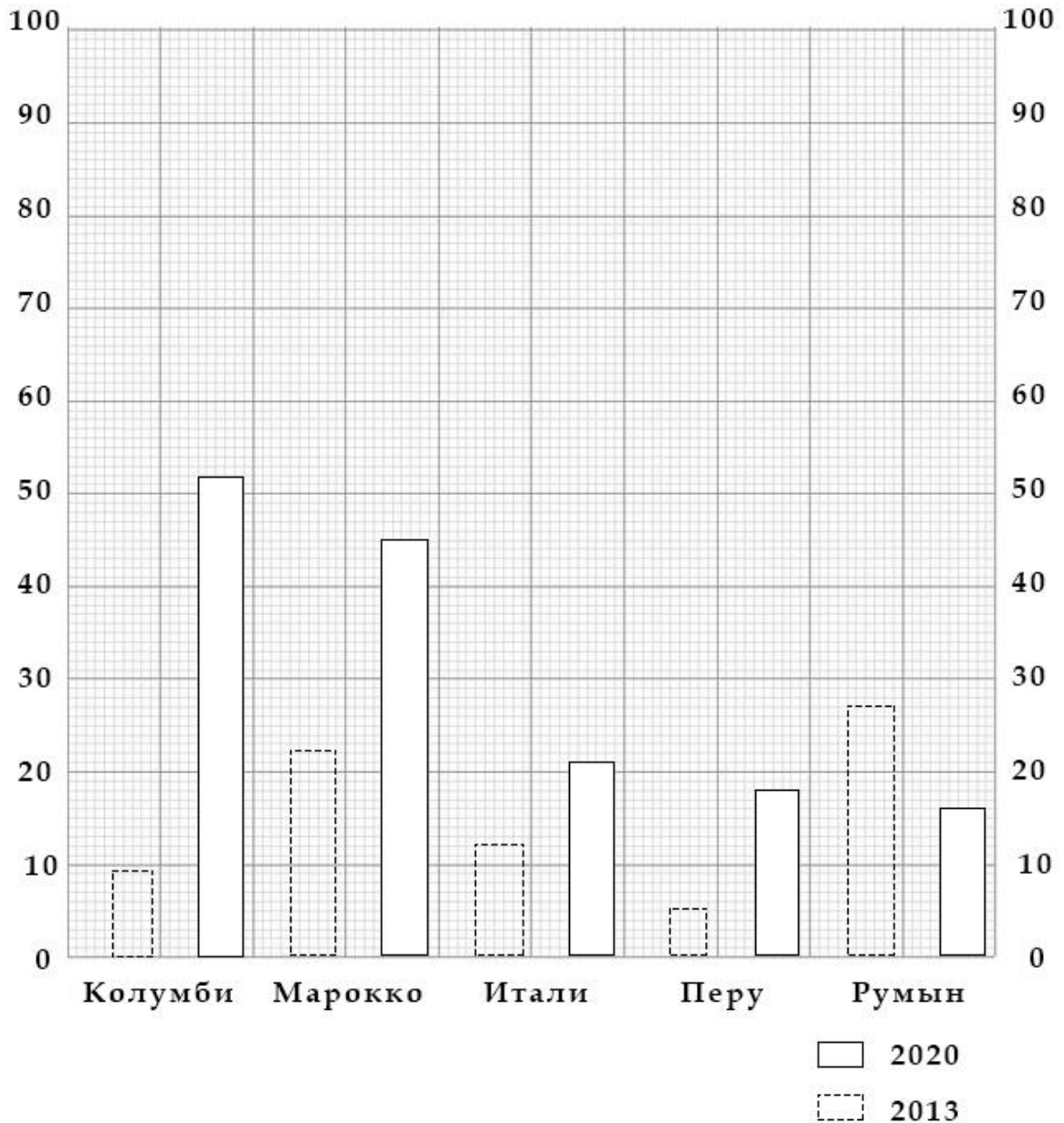
6. Дэлхийн улсуудын албан ёсны хэлийг харуулсан зургийг ашиглан Испани хэлний тархалтыг дэлхийн улс орны колончлолтой холбон тайлбарлана уу.

.....

.....

.....

7. Дараах зурагт 2013 болон 2020 онд Испанид шилжиж ирсэн цагаачдын тоог харуулав.

А. 2020 онд Испани улсад хамгийн их цагаач шилжиж ирсэн улсыг тодорхойлно уу.

.....

.....

.....

Б. Испани улс руу яагаад шилжилт хөдөлгөөн их байгаа шалтгааныг тайлбарлана уу.

.....

.....

.....

7. Шашны ялгаа, тархалт

Сурагчийн нэр: _____

Эхэлсэн: _____ он __ сар __ өдөр _____ цаг

1. Шашны тархалтыг судлах

Зураг 3.19. Шашны тархалтын зураг

Эх сурвалж: "Дэлхийн Атлас" УБ, 2016, ГЗЗГ

Зургийг ашиглан дараах даалгаврыг гүйцэтгээрэй.

а. Лалын шашны 2 том урсгал (Суннит, Шийт) тус бүрийн зонхилон тархсан 3 бүс нутаг, 5 улсыг нэрлэн бичих

.....

б. Христийн шашин аль бүс нутагт өргөн дэлгэрсэн бэ? Христийн шашин голлон шүтдэг 5 улсыг доорх нэргүй зурагт тэмдэглэн байршлын онцлогийг тодорхойлох

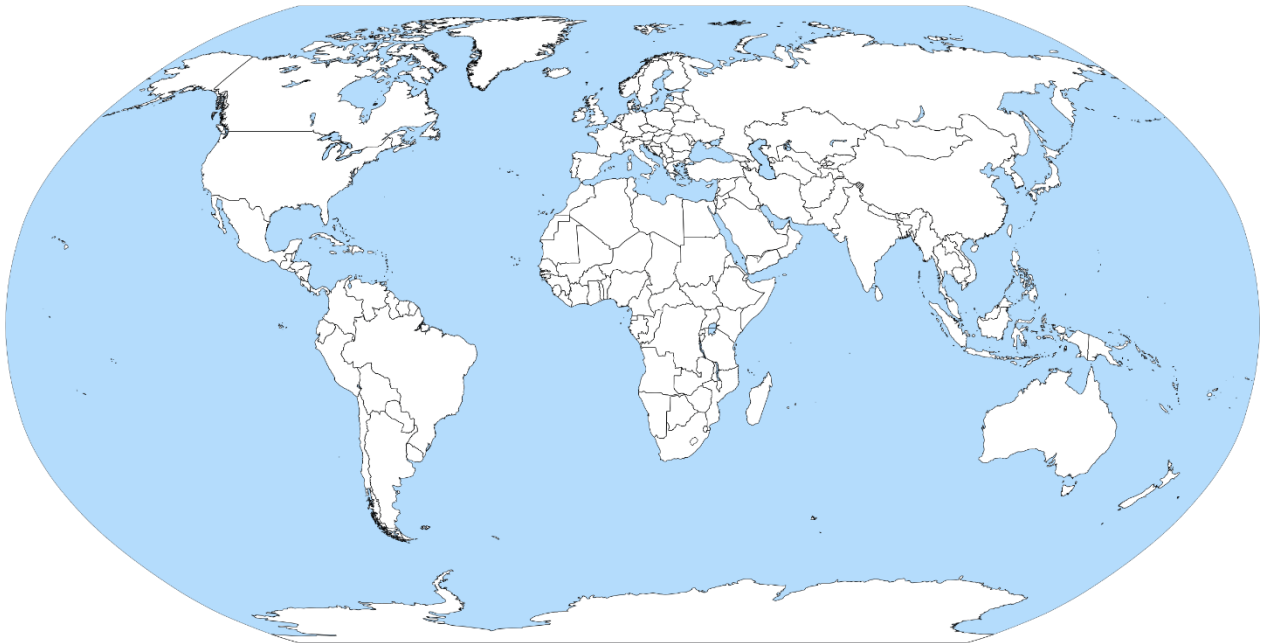
.....

в. Европт Халимаг үндэстнүүд Буддын шашин шүтдэг шалтгааныг Чингис хааны байлдан дагуулалтай холбон түүхэн газар зүйн үүднээс тайлбарлах

.....

г. Шашин хоорондын зөрчилдөөнөөс болж ямар улсуудад хүн амзүйн тулгамдсан асуудлууд үүсээд байгаад Лалын шашинт улсуудын жишээн дээр тайлбарлан бичих

.....

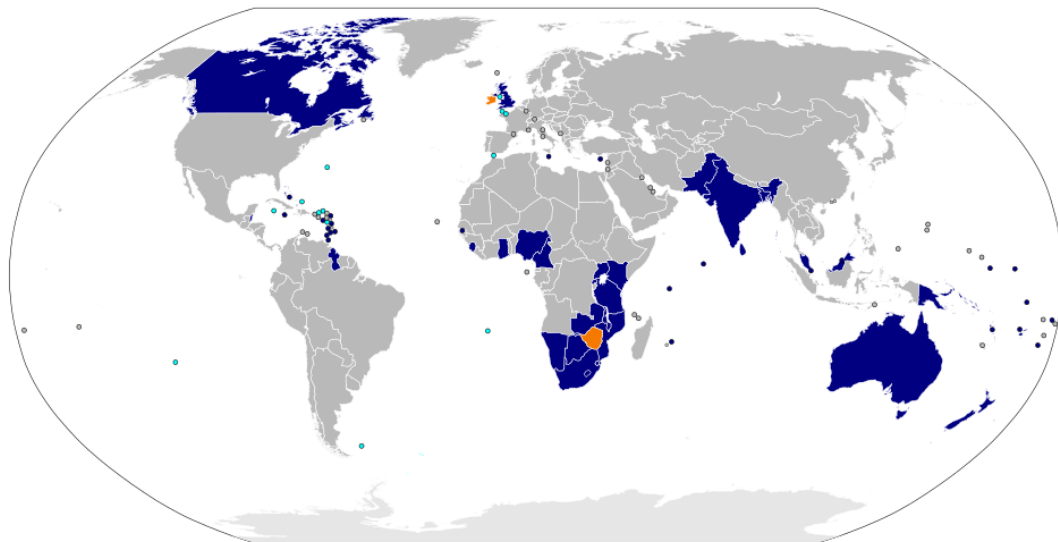

Зураг. Нэггүй газар зүйн зураг

2. Дараах баримтан мэдээлэл болон газар зүйн зургийг ашиглан асуултад хариулаарай.

Британийн эзэнт гүрэн нь дэлхийн хуурай газрын бараг дөрөвний нэгийг эзэлж, түүхэн дэх хамгийн томоосоо 2-т ордог эзэнт гүрэн байжээ.

Энэ гүрнээс шууд шалтгаалж **Канад, Австрали, Шинэ Зеланд, Энэтхэг, Пакистан, Өмнөд Африк, Сингапур, Шри Ланк, АНУ** гэх мэт улсуудад Британи нь ихэд нөлөөлж, нөлөөлөл нь тэдгээрийн хэл, соёл урлаг, шашин зэрэгт шингэсэн байдаг. Хатан хаан II Элизабет нь **Үндэстнүүдийн Хамтын Нөхөрлөлийн** (Commonwealth of Nations) тэргүүн хэвээр үлдсэн бөгөөд бүх гишүүн орнуудын төрийн тэргүүн юм.

Зураг. Үндэстнүүдийн Хамтын Нөхөрлөл

Дэлхийн шашны тархалтын зураг болон Үндэстнүүдийн хамтын нөхөрлөлийн зургуудыг харьцуулан ажиглаж Британийн эзэн гүрний Үндэстнүүдийн хамтын нөхөрлөлд үзүүлсэн шашны нөлөөллийг таамаглан бичнэ үү?

.....

.....

.....

3. Дараах зургуудыг ашиглан асуултуудад хариулаарай.

- A. Дээрх зургууд нь улсын онцлогуудыг харуулжээ.
- B. Энэ улс нь 1000 гаруй хүн амтай 0.44км² газар нутагтай бөгөөд шашны төв болдог. Дэлхий дээрх хамгийн жижигхэн, цөөн хүн амтай улс болно.
- C. 1929 оны 2 сарын 11-нд улсаас тусгаар тогтнож, Латераны гэрээ ёсоор тусгаар тогтнолоо олсоноос хойш удирдуулж иржээ.
- D. Албан ёсны хэл нь юм.
4. 2011 онд Судан улс задарч Судан болон Өмнөд судан улс болжээ. Энэ улс 2 хуваагдах шалтгааны нэг нь шашны мөргөлдөөн байжээ. Дэлхийн шашнаас үүсдэг зэрэг болон сөрөг нөлөөг бичнэ үү?

ЗЭРЭГ НӨЛӨӨ

СӨРӨГ НӨЛӨӨ